



SERIKALI YA MAPINDUZI ZANZIBAR

WIZARA YA ELIMU NA MAFUNZO YA AMALI

MUHTASARI WA

URAIA

KWA SKULI ZA MSINGI

DARASA LA V – VI

2009

© Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali, 2009.

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kutafsiri, kupigisha chapa au kutoa muhtasari huu kwa jinsi yoyote ile bila idhini ya Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali.

UMETAYARISHWA NA:

IDARA YA MITAALA NA MITIHANI

S.L.P. 3070

ZANZIBAR

YALIYOMO

Ukurasa

UTANGULIZI	iv
Sababu za Kuandika Mtaala Mpya wa Elimu ya Msingi.....	iv
Umuhimu wa Somo la Uraia.....	v
Madhumuni ya Elimu Zanzibar	vi
Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi	vii
Ujuzi wa Jumla katika Somo la Uraia.....	viii
Malengo ya Jumla ya Somo la Uraia	viii
Uchaguzi na Mpangilio wa Mada	ix
Muundo wa Muhtasari	x
DARASA LA TANO	1
UJUZI	1
MALENGO.....	1
DARASA LA SITA	24
UJUZI	24
MALENGO.....	25

UTANGULIZI

Huu ni muhtasari wa somo jipya la Uraia. Somo hili limebuniwa na kuingizwa katika mtaala wa Elimu ya Msingi kufuatia marekebisho ya mtaala ya 2009. Limetokana na kuvunjwa kwa somo la Sayansi Jamii katika Darasa la V na VI na badala yake kuanzishwa masomo ya Uraia, Geography na Historia. Katika utangulizi huu yanatolewa maelezo ya sababu za kuandika mtaala mpya na umuhimu wa somo la Uraia. Pili kuna orodha za Madhumuni ya Elimu Zanzibar na ya Elimu ya Msingi, Ujuzi unaotarajiwa kuoneshwa na walengwa na malengo ya kufundisha somo hili. Kisha kuna maelezo juu ya uchaguzi wa mada na ufafanuzi wa muundo wa muhtasari na vipengele vyake.

Sababu za Kuandika Mtaala Mpya wa Elimu ya Msingi.

Mnamo mwaka 2008/2009 Serikali ya Mapinduzi Zanzibar iliendesha mchakato wa kufanya mapitio, kufupisha na kuandika upya mtaala wa elimu ya msingi. Madhumuni yalikuwa ni kufanya mtaala ushabihiane na Sera ya Elimu ya Zanzibar (2006). Sera hii inalenga kurekebisha ubora na muundo wa elimu ya msingi pamoja na kuweka muunganiko bayana kati ya elimu ya msingi, maandalizi na sekondari ili kukidhi matarajio ya walengwa na jamii yao. Sera ya Elimu ya 2006 imebadili muundo wa elimu kwa kutamka kuwa elimu ya maandalizi itakuwa ni sehemu ya elimu ya lazima, elimu ya msingi itakuwa ni ya miaka sita (6) badala ya saba (7) na baadhi ya masomo ya ngazi ya msingi yatafundishwa kwa kutumia lugha ya Kiingereza kwa madarasa ya V na VI.

Mambo mengine yaliyochochea mapitio haya ni pamoja na yafuatayo:

- Mwelekeo wa kilimwengu katika maendeleo ya kijamii, kisayansi na kiteknolojia.
- Mwitiko wa serikali kwa Wazanzibari kudai nafasi zaidi za skuli kwa watoto wote na kuongeza ubora wa elimu inayotolewa.
- Mwitiko wa serikali kwa matokeo ya *Utafiti wa Mahitaji katika Mtaala wa Elimu ya Msingi* wa 2008.

Utafiti huo ulizingatia mapungufu yafuatayo katika mtaala wa 1998:

- Haukukuza stadi za kuwasiliana, ubunifu na fikra yakinifu.
- Haukuzingatia vya kutosha mahitaji ya wanafunzi wenye mahitaji maalumu na masuala mtambuka.
- Ulihimiza matumizi ya mbinu za kufundishia/kujifunzia zilizojikita kwa mwalimu zaidi kuliko kwa mwanafunzi.
- Ufundishaji/ujifunzaji ulikuwa wa kinadharia zaidi kuliko kuwa wa vitendo au ushiriki wa wanafunzi.
- Kulikuwa na uhaba wa kazi/mazoezi ya wanafunzi yenye kuwazoeshia kutumia lunga ya Kiingereza.

Kutokana na changamoto hizo serikali ilifanya maamuzi yafuatayo:

- Kutoa elimu inayojikita katika vitendo vya wanafunzi na ukuzaji wa stadi, maarifa na mwenendo.
- Kuweka muunganiko bayana kati ya elimu ya msingi, ya mandalizi na ya sekondari. Hili lililenga kuondoa tatizo la kurudia rudia mada katika ngazi hizo tatu za elimu.
- Kuvunja somo la Sayansi Jamii katika Darasa la IV, V, VI na VII na badala yake kuanzisha masomo ya Uraia, Geography na Historia.

Umuhimu wa Somo la Uraia

Uraia ni somo muhimu linalojihusisha na uzingatiaji wa maadili mema, uwajibikaji wa raia, utawala bora, umoja wa kitaifa, utatuzi wa migogoro na ushirikiano wa kimataifa. Somo hili huwapatia wanafunzi maarifa, stadi na mwelekeo ambavyo huwatayarisha kuishi kama raia waelewa, wenye maarifa tosha na washirika katika masuala ya kijamii.

Zaidi ya hayo, Uraia huwezesha wanafunzi kutambua nafasi yao katika jamii pamoja na haki na wajibu wao wa kiraia. Hivyo, kinachofundishwa/jifunzwa hulenga kuwezesha wanafunzi kutimiza wajibu wao, kuheshimu mali ya umma na kuishi na kufanya kazi

kwa maelewano na watu wengine. Aidha huwapatia wanafunzi stadi za kutatua matatizo, kufanya maamuzi ya busara na kutathmini masuala yanayowakabili kwa makini kabla ya kufanya uamuzi.

Madhumuni ya Elimu

Yafuatayo ndiyo madhumuni ya elimu Zanzibar:

1. Kukuza na kudumisha tabia na desturi bora za Wazanzibari na Watanzania ili kuimarisha umoja na utambulisho wao wa kiutamaduni.
2. Kuimarisha upatikanaji na matumizi sahihi ya aina mbalimbali za maarifa, stadi na mwelekeo/mwenendo kwa ajili ya kuendeleza kikamilifu utu na ubora wa maisha ya jamii.
3. Kuwezesha kila mwananchi kuelewa na kuheshimu misingi ya Katiba ya Zanzibar na ya Tanzania, Haki za Binadamu, pamoja na haki, wajibu na majukumu ya kiraia.
4. Kuendeleza na kuhimiza matumizi bora, uangalizi na utunzaji wa mazingira.
5. Kukuza utashi na heshima ya kufanya kazi za kujiajiri na kuajiriwa pamoja na nidhamu kazini na utendaji kazi kwa kiwango cha juu.
6. Kukuza na kudumisha misingi ya kuvumiliana, amani, upendo, haki, maelewano, haki za binadamu na uhuru, umoja wa kitaifa na kimataifa kama vinavyofafanuliwa katika mikataba ya kimataifa.

Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi

Yafuatayo ndiyo madhumuni na malengo ya Elimu ya Msingi Zanzibar:

1. Kuwezesha watoto wote wenye umri wa kwenda skuli kujenga na kudumisha misingi imara ya stadi za kusoma, kuandika, kuhesabu, ubunifu na mawasiliano kwa lugha za Kiswahili, Kiingereza na lugha nyengine za kigeni.
2. Kuwezesha wanafunzi kuelewa matumizi ya sayansi na teknolojia na kutambua mchango wake katika maendeleo ya taifa lao na ulimwengu.
3. Kuweka, kuendeleza na kudumisha miongoni mwa wanafunzi misingi imara ya stadi za kufikiri na udadisi ili kuelewa mazingira yao na mahusiano ya kijamii.
4. Kuwezesha wanafunzi kuelewa jinsi matukio yaliyopita yanavyoathiri matukio ya wakati uliopo na ya wakati ujao.
5. Kugundua vipaji vya kila mwanafunzi kuanzia umri mdogo ili kuvidumisha na kuviendeleza.
6. Kuweka misingi imara ya stadi za uchunguzi, fikra na ushirikiano katika kutatua matatizo yanayodumaza maendeleo binafsi ya wanafunzi na ya jamii yao.
7. Kuwaandaa wanafunzi kujiunga na elimu ya sekondari.
8. Kuwezesha wanafunzi kukuza uwezo wao kiakili na utashi wa kujitafutia maarifa.
9. Kuwazoesha wanafunzi shughuli za uzalishaji mali na kukuza ari yao katika kutekeleza majukumu ya kijamii.
10. Kuwezesha wanafunzi kutambua na kuenzi umoja wa taifa lao pamoja na ushirikiano baina ya taifa lao na watu na mataifa mengine.
11. Kuwezesha wanafunzi kujenga maadili mema kiroho, kiutamaduni na kiitikadi ili kukuza uzalendo na ufahamu wa hali ya nchi yao kihistoria, kisiasa na kijamii.
12. Kukuza na kudumisha nidhamu binafsi ya wanafunzi, kuheshimu usawa na kijinsia na kulinda afya zao na za watu wengine.
13. Kuwezesha wanafunzi kujenga tabia za umaridadi na unadhifu pamoja na matumizi bora ya muda wao wa mapumziko.

14. Kukuza upendo wa wanafunzi kwa mazingira wanamoishi pamoja na utashi wa kuyatunza.

Ujuzi wa Jumla katika Somo la Uraia

Mtaala huu umejikita katika kumpatia ujuzi mwanafunzi (badala ya kujikita katika kufundisha maudhui tu). Ujuzi ni muunganiko sawia wa maarifa, stadi na mwenendo/mwelekeo anavyotarajiwa kuvipata mwanafunzi. Kwa hiyo, baada ya kusoma somo la Uraia hadi Darasa la VI wanafunzi wataonesha ujuzi wa:

1. Kutekeleza majukumu yao, kuheshimu mamlaka na kushirikiana, ili kuleta maendeleo binafsi na ya Taifa.
2. Kubainisha Haki za Binadamu, kuziheshimu, kuzitetea na kuzitekeleza.
3. Kueleza misingi ya Katiba ya Zanzibar na kuelezea muundo na uendeshaji wa serikali.
4. Kueleza misingi ya Katiba ya Tanzania na kuelezea muundo na uendeshaji wa serikali.
5. Kujadili na kuchanganua uhusiano wa Tanzania na mataifa mengine.
6. Kubainisha manufaa ya ulinzi na usalama katika jamii na kuchangia katika kudumisha ulinzi na usalama.
7. Kubainisha viashiria vya utawala bora na demokrasia katika jamii na kufuata misingi yake katika maisha yao.
8. Kubainisha athari za rushwa katika jamii na kujiepusha na vitendo vya kutoa au kupokea rushwa.
9. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA (teknolojia ya habari na mawasiliano) ili kupata maarifa na stadi za kiraia.

Malengo ya Jumla ya Somo la Uraia

Somo la Uraia linafundishwa katika skuli ya msingi ili kuwezesha wanafunzi:

1. Kujenga tabia ya uzalendo na uwajibikaji kwa jamii yao na Taifa.
2. Kuthamini Haki za Binadamu na utekelezaji wake.
3. Kuelewa muundo na uendeshaji wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar na maelezo yake.

4. Kuelewa muundo na uendeshaji wa Serikali ya Muungano wa Tanzania na maelezo yake.
5. Kujenga moyo wa umoja na ushirikiano baina ya Tanzania na jamii za mataifa mengine.
6. Kutambua nafasi ya demokrasia katika ustawi wa binadamu na ufuataji wa misingi yake.
7. Kupata maarifa na stadi za kiraia kupitia katika matumizi ya maktaba na vifaa vya TEHAMA.

Uchaguzi na Mpangilio wa Mada

Zimechaguliwa mada zenye kulenga kumpatia mwanafunzi maarifa, stadi na mwelekeo bora wa kiraia. Mada zote kuu na mada ndogo zake zimepangwa kimantiki kwa kuzingatia siyo tu umuhimu wake bali pia uwezo wa wanafunzi kiakili. Aidha, yamezingatiwa masuala mtambuka yanayogusa maisha ya wanafunzi na jamii kama vile Haki za Binadamu, utawala bora, VVU na UKIMWI, rushwa, jinsia, madawa ya kulevya na utandawazi. Zifuatazo ni mada zilizochaguliwa na kusambazwa katika Darasa la V na VI.

NA.	MADA KUU	DARASA LA V	DARASA LA VI
1.	Demokrasia.	√	√
2.	Haki za Binadamu.	√	-
3.	Katiba.	√	√
4.	Sheria.	√	-
5.	Serikali.	√	√
6.	Baraza la Wawakilishi.	√	-
7.	Mahakama.	√	√

NA.	MADA KUU	DARASA LA V	DARASA LA VI
8.	Bunge.	-	√
9.	Baraza la Mapinduzi.	√	-
10.	Ulinzi na Usalama wa Jamii na Taifa.	√	√
11.	VVU na UKIMWI.	√	-
12.	Madawa ya kulevya.	√	-
13.	Jinsia.	√	-
14.	Rushwa.	-	√
15.	Utandawazi.	-	√
16.	Jumuiya ya Afrika Mashariki.	√	-
17.	Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	√	-
18.	Umoja wa Afrika.	-	√
19.	Jumuiya ya Madola.	-	√
20.	Umoja wa Mataifa.	-	√

Muundo wa Muhtasari

Muhtasari huu una sehemu kuu mbili: Kurasa za Mwanzo na Jadweli ya Ufundishaji za Ujifunzaji.

Kurasa za Mwanzo

Sehemu hii inajumuisha jalada, ukurasa wa jina la muhtasari, ukurasa wa haki – miliki na wa yaliyomo. Vile vile, kuna sababu za kuandikwa mtaala mpya na maelezo ya umuhimu wa somo la Uraia. Kisha, kuna orodha za Madhumuni ya Elimu Zanzibar, Madhumuni na Malengo ya Elimu Zanzibar, ujuzi katika somo la Uraia na malengo katika somo la Uraia Mwisho, kuna maelezo ya uchaguaji na mpangilio wa mada na ya muundo wa muhtasari kwa ujumla.

Jadweli ya Ufundishaji na Ujifunzaji

Sehemu hii inaonesha utaratibu wa ufundishaji na ujifunzaji na imegawika katika Darasa la V na VI. Muhtasari wa kila darasa umetanguliwa na ujuzi ambao wanafunzi wanatakiwa kuonesha katika darasa husika. Kisha kuna malengo yanayotazamiwa kufikiwa katika darasa hilo. Baada ya malengo linafuata jadweli la ufundishaji/ujifunzaji lenye safu wima sita zenye vichwa vya: Mada Kuu/Mada Ndogo; Malengo Mahsusi; Mbinu za Kufundishia/Kujifunzia; Vifaa/Zana, Upimaji na Vipindi kwa kila mada ndogo. Yafuatayo ni maelezo yaliyomo katika safu – wima za jadweli za ufundishaji/ujifunzaji.

Mada Kuu/Mada Ndogo

Mada hutamka maudhui yatakayofundishwa. Chini ya mada kuna mada ndogo ambazo huonesha kina na mawanda ya ufundishaji/ujifunzaji wa mada husika.

Malengo Mahsusi

Kila mada ndogo imeandikiwa lengo mahsusi au malengo mahsusi. Malengo haya yanazingatia ujenzi wa ujuzi uliokusudiwa pamoja na kufikia malengo makuu ya somo. Kila lengo mahsusi linatamka mambo ambayo mwanafunzi anatarajiwa aweze kufanya baada ya kujifunza/kufundishwa mada husika. Kila mwanafunzi katika darasa anatakiwa kuyafikia malengo mahsusi yaliyotajwa . Hivyo, mwalimu anapaswa kuhakikisha kuwa lugha ya alama inatumika kumfundishia mwanafunzi kiziwi na mashine ya Braille au zana mguso zinatumiwa kwa mwanafunzi asiyeona. Ufundishaji/ ujifunzaji wa wanafunzi wenye mahitaji maalumu tofauti na wa hapo juu uendeshwe kwa kutumia taratibu, miongozo, vifaa na mbinu sahihi kwa mahitaji yao.

Mbinu za Kufundishia/Kujifunzia

Safu-wima hii inaonesha baadhi ya mbinu zinazofaa kufundishia/kujifunzia. Ni mbinu shirikishi tu zinazopendekezwa kwa sababu zinahimiza wanafunzi kujitafutia maarifa na kujenga maana kwa kile wanachojifunza. Mbinu hizo ni kama vile majadiliano ya vikundi; maigizo; nyimbo na changanyakete. Nyingine ni kama bungua-bongo; ziara za kielimu, kumwalika mgeni na nyingine ambazo mwalimu anaweza kuzitumia kutegemea mazingira, mada na uwezo wa wanafunzi. Mbinu zilizomo katika safu hii ni mapendekezo tu. Mwalimu anashauriwa atumie mbinu zingine anazozimudu zitakazoshirikisha wanafunzi na kufanikisha ufundishaji/ujifunzaji.

Vifaa/Zana

Safu-wima hii imesheheni mapendekezo ya zana na vifaa ambavyo vinafaa kutumiwa katika kufundisha/kujifunza kila mada. Mwalimu anashauriwa kuzitumia hizi pamoja na vyengine atakazoona zinafaa au zinapatikana katika mazingira yake. Aidha mwalimu anashauriwa kubuni na kutengeneza zana/vifaa kulingana na upatikanaji wa malighafi katika mazingira yake. Aidha,

wanafunzi wahimizwe kubuni na kutengeneza au kufaragua zana za kufundishia/kujifunzia kwa kutumia malighafi za bei ndogo zilizomo katika mazingira yao.

Upimaji

Safu-wima hii inaonesha maelekezo ya upimaji wa wanafunzi. Inampasa mwalimu kupima maendeleo ya kila siku ya wanafunzi wake. Hii itamwezesha kujua uwezo na matatizo ya wanafunzi, ubora wa mbinu za kufundishia/kujifunzia anazoitumia na ubora wa zana/vifaa anavyotumia. Vile vile, upimaji humwezesha mwalimu kupanga na kutekeleza mikakati ya kuwasaidia wanafunzi wazito. Aidha upimaji humwezesha mwalimu kupendekeza marekebisha ya mtaala na vitabu vya kufundishia/kujifunzia. Upimaji wa mwisho wa muhula au mwaka huonesha kiwango cha ujuzi alichofikia mwanafunzi.

Kwa sababu hizo, mwalimu anashauriwa kupima maendeleo ya mwanafunzi kila siku, kila mwezi, kila muhula na kila mwaka. Wakati wa kupima wanafunzi hana budi kuzingatia malengo mahsusi ya kila mada iliyofundishwa na njia mwafaka za upimaji.

Vipindi

Hii ni safu inayoonesha makadirio ya vipindi kwa kila mada. Makadirio haya yanafikiwa kwa kujumlisha idadi ya vipindi vya siku 224 za mwaka wa masomo na kivigawa kwa idadi ya mada ndogo za darasa husika. Vipindi vine (4) vimetengwa kando kwa ajili ya mitihani na majaribio. Tofauti ya idadi ya vipindi inatokana na kina cha kila mada ndogo au idadi ya malengo mahsusi yanayoihusu. Hata hivyo, mwalimu anaweza kurekebisha mgawanyo wa idadi ya vipindi kwa mada ndogo kwa kutegemea mazingira ya ufundishaji na ujifunzaji wake.

Somo la Uraia lina vipindi viwili (2) kwa wiki kwa Darasala V – VI. Utawala wa skuli unapaswa kuweka utaratibu wa kufidia muda wa masomo utakaopotea kutokana na dharura au sherehe za kidini na kiserikali.

KATIBU MKUU
WIZARA YA ELIMU NA MAFUNZO YA AMALI
ZANZIBAR

DARASA LA TANO

UJUZI

Baada ya kusoma somo la Uraia katika Darasa la V wanafunzi wataonesha ujuzi wa :-

1. Kubainisha mambo yanayopelekea uvunjaji wa sheria na kujiepusha nayo.
2. Kuainisha Haki za Binadamu, kuzitetea na kuzitekeleza katika maisha yao.
3. Kueleza chanzo na athari za ubaguzi wa kijinsia na kujiepusha nao.
4. Kueleza misingi ya demokrasia na kuitumia ipasavyo.
5. Kueleza misingi na kazi za Katiba ya Zanzibar.
6. Kueleza miundo ya Tawala za Wilaya, Mikoa na Serikali ya Zanzibar na kueleza uendeshaji wake.
7. Kushiriki katika kudumisha ulinzi na usalama wa watu, mali na Taifa lao.
8. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA kwa usahihi ili kupata maarifa na stadi za kiraia.

MALENGO

Malengo ya kufundisha somo la Uraia katika Darasa la V ni kuwezesha wanafunzi:-

1. Kujenga tabia ya kuzitambua sheria za nchi na kujenga moyo wa uzalendo.
2. Kuelewa misingi ya demokrasia na ushiriki katika utoaji wa maamuzi mbali mbali ya kijamii
3. Kufahamu sababu na athari za ubaguzi wa kijinsia na namna ya kujiepusha nao.
4. Kufahamu miundo na uendeshaji wa tawala za Wilaya, Mikoa na Serikali ya Zanzibar.
5. Kutambua umuhimu wa ulinzi na usalama katika jamii pamoja na ushiriki katika majukumu hayo.
6. Kutambua umuhimu wa matumizi ya maktaba na vifaa vya TEHAMA katika kupata maarifa na stadi za kiraia.

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
1. DEMOKRASIA a) Dhana ya Demokrasia.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya demokrasia.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya demokrasia.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya demokrasia?	2
	(ii) Kueleza aina za demokrasia.	1. Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kwa kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina za demokrasia. 2. Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili aina za demokrasia.	1. Kitini cha aina za demokrasia. 2. Kitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza aina za demokrasia?	
	(iii) Kutekeleza kwa vitendo misingi ya utawala bora.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutekeleza kwa vitendo misingi ya utawala bora.	Vifaa vinavyoweza kutumika katika igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kutekeleza kwa vitendo misingi ya utawala bora?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Misingi ya Demokrasia.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza misingi ya demokrasia.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza misingi ya demokrasia. 2. Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili misingi ya demokrasia.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 3. Picha inayoonesha wapiga kura.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza misingi ya demokrasia?	2
	(ii) Kuonesha kuitii misingi ya Demokrasia.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutii misingi ya demokrasia.	Vifaa vinavyoweza kutumika katika igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kuonesha jinsi ya kutii misingi ya demokrasia?	
2. HAKI ZA BINADAMU a) Dhana ya Haki za Binadamu.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya haki za binadamu.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya haki za binadamu.	Vitabu vinavyoelezea juu ya maana ya haki za binadamu.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya haki za binadamu?	1

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Aina na Makundi ya Haki za Binadamu.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha aina za haki za binadamu.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea matini katika maktaba kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha aina za haki za binadamu.	Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha aina za haki za binadamu?	3
	(ii) Kuchambua makundi ya haki za binadamu.	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchambua makundi ya haki za binadamu.	Vitabu vinavyoelezea haki za binadamu.	Je, mwanafunzi anaweza kuchambua makundi ya haki za binadamu?	
3. KATIBA a) Dhana ya Katiba.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Katiba.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Katiba.	Maandiko yanayoelezea maana ya Katiba.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Katiba?	2
	(ii) Kutofautisha Katiba iliyoandikwa na Katiba isiyoandikwa.	Kwa kutumia vielelezo vya Katiba mbali mbali zilizoandikwa mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza tofauti kati ya Katiba iliyoandikwa na Katiba	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutofautisha Katiba iliyoandikwa na	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		isiyoandikwa.	2. Katiba za vyama mbali mbali. 3. Katiba ya vyama katika maandishi ya Braille.	isiyoandikwa?	
b) Misingi ya Katiba.	(i) Kubainisha misingi ya Katiba ya Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kwenye maktaba kwa kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha misingi ya Katiba ya Zanzibar.	1. Maandiko yanavyoeleza misingi ya Katiba. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha misingi ya Katiba ya Zanzibar.	2
	(ii) Kufafanua misingi ya Katiba ya Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya matembezi ya ukumbini, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua misingi ya Katiba ya Zanzibar.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua misingi ya Katiba ya Zanzibar?	
c) Kazi za Katiba ya Zanzibar.	Mwanafunzi aweze kubainisha kazi za Katiba ya Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kupata maarifa mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha kazi za Katiba ya	1. Vitabu vinavyoelezea kazi za Katiba. 2. Vitabu katika	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha kazi za Katiba ya	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		Zanzibar.	maandishi ya Braille.	Zanzibar?	
4. SHERIA a) Dhana ya sheria.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya sheria.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya sheria.	1. Vitabu mbali mbali vya sheria. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya sheria?	1
b) Makosa ya Uvunjaji wa Sheria.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria za nchi.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria za nchi.	1. Vitabu vinavyoelezea vitendo vya uvunjaji wa sheria. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria za nchi?	2
	(ii) Kuepuka vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria za nchi.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kuepuka vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria za nchi.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kuepuka vitendo vinavyopelekea uvunjaji wa sheria	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				za nchi?	
c) Umuhimu wa Kuti Sheria	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza umuhimu wa kutii sheria.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi vidogo vidogo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa kutii sheria za nchi.	1. Vitabu vinavyoelezea umuhimu wa kutii sheria. 2. Vitini. 3. Vitabu na vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa kutii sheria?	3
	(ii) Kutii sheria za nchi ipasavyo.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutekeleza utii wa sheria za nchi.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kutii sheria za nchi ipasavyo?	
d) Utatuzi wa Matatizo na Migongano.	Mwanafunzi aweze: (i) kuorodhesha matatizo katika maisha yake ya kila siku.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha matatizo ya maisha yao ya kila siku.	1. Vitabu kuhusu stadi za maisha. 2. Vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha matatizo katika maisha yake ya kila siku?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kujadili namna ya kutatua matatizo yake ya kila siku.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili namna ya kutatua matatizo yao ya kila siku.	1. Vitabu vya stadi za maisha. 2. Vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kujadili namna ya kutatua matatizo yake ya kila siku?	
	(iii) Kuorodhesha migongano iliyomo katika jamii na familia.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha migongano iliyomo katika jamii na familia.	1. Vitabu vya stadi za maisha. 2. Vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha migongano iliyomo katika jamii na familia?	
	(iv) Kuonesha jinsi ya kutatua migongano katika jamii na familia.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutatua migongano katika jamii na familia.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kuonesha jinsi ya kutatua migongano katika jamii na familia?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
5. SERIKALI Muundo wa Serikali ya Wilaya na Mkoa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza muundo wa Serikali ya Wilaya na kazi zake.	Kwa kutumia mbinu ya ziara katika Afisi ya Mkuu wa Wilaya, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza muundo wa Serikali ya Wilaya na kazi zake.	1. Chati inayoeleza muundo wa Serikali ya Wilaya. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza muundo wa Serikali ya Wilaya na kazi zake?	6
	(ii) Kuchora muundo wa Serikali ya Wilaya.	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Serikali ya Wilaya.	1. Chati inayoonesha muundo wa Serikali ya Wilaya. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Serikali ya Wilaya?	
	(iii) Kueleza muundo wa Serikali ya Mkoa na kazi zake.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza muundo wa Serikali ya Mkoa na kazi zake.	1. Chati inayoonesha muundo wa Serikali ya Mkoa. 2. Chati mguso ya muundo wa Serikali ya Mkoa.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza muundo wa Serikali ya Mkoa na kazi zake?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iv) Kuchora muundo wa Serikali ya Mkoa.	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Serikali ya Mkoa.	1. Chati inayoonesha muundo wa Serikali ya Mkoa. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Serikali ya Mkoa?	
6. BARAZA LA WAWAKILISHI a) Muundo wa Baraza la Wawakilishi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Baraza la Wawakilishi la Zanzibar?	2
	(ii) Kuchora muundo wa Baraza la Wawakilishi.	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Baraza la Wawakilishi.	1. Chati zenye kuonesha muundo wa Baraza la Wawakilishi. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Baraza la Wawakilishi?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha sifa za kuwa Mjumbe wa Baraza la Wawakilishi.	Kwa kutumia mbinu ya kusoma maandiko, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha sifa za kuwa mjumbe wa Baraza la Wawakilishi.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha sifa za kuwa mjumbe wa Baraza la Wawakilishi?	3
	(ii) Kueleza taratibu za kuwapata Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi.	Kwa kutumia mbinu ya kusoma maandiko, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza taratibu za kuwapata wajumbe wa Baraza la Wawakilishi.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza taratibu za kuwapata wajumbe wa Baraza la Wawakilishi?	
c) Kazi za Baraza la Wawakilishi.	Mwanafunzi aweze kufafanua kazi za Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya ziara ya kimasomo mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua kazi za Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua kazi za Baraza la Wawakilishi la Zanzibar?	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
7. MAHAKAMA a) Ngazi za Mahakama za Zanzibar.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha ngazi za Mahakama za Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya ziara katika ofisi ya Mrajis wa Mahakama Kuu ya Zanzibar, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha ngazi za mahakama za Zanzibar.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha ngazi za Mahakama za Zanzibar?	3
	(ii) Kuchora muundo wa ngazi za Mahakama Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa ngazi za Mahakama za Zanzibar.	1. Chati inayoonesha muundo wa ngazi za mahakama za Zanzibar. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa ngazi za Mahakama za Zanzibar?	
b) Kazi za Mahakama za Zanzibar.	Mwanafunzi aweze kufafanua kazi za Mahakama za Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua kazi za Mahakama za Zanzibar.	1. Vitabu mbali mbali vinavyoelezea kazi za mahakama za Zanzibar. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua kazi za Mahakama za Zanzibar?	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
8. BARAZA LA MAPINDUZI a) Muundo wa Baraza la Mapinduzi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar?	2
	(ii) Kuchora muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kwa kupata maarifa katika maktaba, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	1. Chati inayoonesha muundo wa Baraza la Mapinduzi. 2. Chati mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Baraza la Mapinduzi la Zanzibar?	
b) Kazi za Baraza la Mapinduzi.	Mwanafunzi aweze kueleza kazi za Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza kazi za Baraza la Mapinduzi la Zanzibar.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Zanzibar katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza kazi za Baraza la Mapinduzi la Zanzibar?	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
9. ULINZI NA USALAMA WA JAMII NA TAIFA .a) Dhana ya Ulinzi na Usalama.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya ulinzi na usalama.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya ulinzi na usalama.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya ulinzi na usalama?	1
b) Ulinzi na Usalama wa Mali na Familia.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza umuhimu wa ulinzi na usalama kwa mali na familia.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa ulinzi na usalama wa mali na familia.	1. Vitini vinavyoeleza umuhimu wa ulinzi na usalama. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa ulinzi na usalama kwa mali na familia?	2
	(ii) Kueleza jinsi anavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa mali na familia.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi wanavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa mali na familia.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi anavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa mali na familia?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
10. VVU NA UKIMWI a) Athari za V.V.U na UKIMWI.	Mwanafunzi aweze kueleza athari za V.V.U na UKIMWI.	Kwa kutumia mbinu ya mlolongo wa matukio mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza athari za V.V.U na UKIMWI.	1. Chati inayoonesha mlolongo wa matukio kuhusu athari za V.V.U na UKIMWI. 2. Chati mguso yenye mlolongo wa athari za V.V.U na UKIMWI. 3. Kanda za video zinazoonesha athari za UKIMWI (VCD, DVD, VHS).	Je, mwanafunzi anaweza kueleza athari za V.V.U na UKIMWI?.	3
b) Tahadhari dhidi ya Maambukizi ya Virusi vya UKIMWI.	Mwanafunzi aweze kuepuka mambo yanayopelekea maambukizi ya virusi vya UKIMWI.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kuepuka mambo yanayopelekea maambukizi ya VVU.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kuepuka mambo yanayopelekea maambukizi ya	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				VVU?	
c) Unyanyapaa na Athari Zake.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya unyanyapaa.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya unyanyapaa.	Kanda za video zinazoonesha unyanyapaa.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya unyanyapaa?	2
	(ii) Kueleza athari za unyanyapaa kwa waathirika wa UKIMWI.	Kwa kutumia mbinu ya kisa mkasa mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza athari za unyanyapaa kwa waathirika wa UKIMWI.	1. Kanda za video zinazoonesha athari za unyanyapaa. 2. Redio. 3. TV.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza athari za unyanyapaa kwa waathirika wa UKIMWI?	
11. MADAWA YA KULEVYA a) Athari za Dawa za Kulevya.	Mwanafunzi aweze kueleza athari za dawa za kulevya.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza athari za dawa za kulevya.	1. Redio. 2. Video. (VCD, DVD, VHS).	Je, mwanafunzi anaweza kueleza athari za dawa za kulevya?	2
b) Tahadhari dhidi ya Dawa za Kulevya.	Mwanafunzi aweze kuepuka mambo yanayopelekea kujiingiza katika utumiaji wa dawa za kulevya.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kuepuka mambo yanayopelekea kujiingiza katika matumizi ya	1. Radio. 2. Video. (VCD, DVD, VHS). 3. TV.	Je, mwanafunzi anaweza kuepuka mambo yanayopelekea kujiingiza katika	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		dawa za kulevya.		utumiaji wa dawa za kulevya?	
12. JINSIA a) Dhana ya jinsia.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya jinsia.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya jinsia.	1. Vitini mbali mbali vinavyoelezea jinsia. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya jinsia?	1
b) Athari za Ubaguzi na Unyanyasaji wa Kijinsia.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya ubaguzi wa kijinsia.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kwa kupata maarifa katika maktaba mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya ubaguzi wa kijinsia.	1. Vitini mbali mbali vinavyoelezea ubaguzi wa kijinsia. 2. Vitabu vya stadi za maisha. 3. Kanda za video (VCD, DVD, VHS) 4. TV. 5. Vitabu na vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maanaya ubaguzi wa kijinsia?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza maana ya unyanyasaji wa kijinsia.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya unyanyasaji wa kijinsia.	1. Vitini mbali mbali vinavyoelezea unyanyasaji wa kijinsia. 2. Vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya unyanyasaji wa kijinsia?	
	(iii) Kueleza athari za ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza athari za ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	Kanda za Video zinazoonesha ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza athari za ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia?	
c) Tahadhari dhidi ya Ubaguzi na Unyanyasaji wa Kijinsia.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha tahadhari za kuchukua kuepuka ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha tahadhari za kuchukua kuepuka ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	1. Kanda za video (VCD, DVD,VHS). 2. Vifaa vinavyotumika katika igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha tahadhari za kuchukua kuepuka ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza jinsi ya kujiepusha yeye mwenyewe na matendo ya ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi watakavyojiepusha na matendo ya ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi ya kujiepusha yeye mwenyewe na matendo ya ubaguzi na unyanyasaji wa kijinsia?	
13. JUMUIYA YA AFRIKA MASHARIKI a) Maana ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	1. Maandiko yanayoelezea Jumuiya ya Afrika Mashariki. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Jumuiya ya Afrika Mashariki?	1
b) Malengo ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Mwanafunzi aweze kufafanua malengo ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa katika maktaba, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua malengo ya Jumuiya ya	1. Vitabu vinavyoelezea Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua malengo ya	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		Afrika Mashariki.	2. Vitabu katika maandishi ya Braille.	Jumuiya ya Afrika Mashariki?	
c) Mafanikio na Changamoto katika Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Mwanafunzi aweze (i) Kueleza mafanikio ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa katika maktaba mwalimu awaongoze wanafunzi waeleze mafanikio ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.	1. Vitini vinavyoeleza mafanikio ya Jumuiya ya Afrika Mashariki. 2. Vitini katika maandishi ya Braille. 3. Vitabu vinavyoeleza mafanikio ya Jumuiya Afrika Mashariki.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza mafanikio ya Jumuiya ya Afrika Mashariki?	3
	(ii) Kujadili changamoto za Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili changamoto za Jumuiya ya Afrika	1. Vitabu vinavyoeleza changamoto za Jumuiya ya Afrika	Je, mwanafunzi anaweza kujadili changamoto za	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		Mashariki.	ya Mashariki. 2. Vitabu katika maandishi ya Braille.	Jumuiya ya Afrika Mashariki?	
d) Manufaa ya Ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Mwanafunzi aweze kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki.	1. Vitabu vinavyoonesha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki?	2
14. JUMUIYA YA MAENDELEO YA KUSINI MWA AFRIKA a) Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Mwanafunzi aweze: kueleza maana ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	1. Intaneti. 2. Makala yanayohusu Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika?	1

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			3. Makala katika maandishi ya Braille.		
b) Malengo ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Mwanafunzi aweze kufafanua malengo ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa katika maktaba mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua malengo ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	1. Makala kuhusu Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika. 2. Tovuti. 3. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua malengo ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika?	2
c) Mafanikio na Changamoto katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza mafanikio ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa katika makala, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza mafanikio ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	1. Vitini kuhusu mafanikio ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika. 2. Vitini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza mafanikio ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika?	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kujadili changamoto za Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili changamoto za Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	1. Vitabu vinavyoelezea changamoto za Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika. 2. Vitabu katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kujadili changamoto za Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika?	
d) Manufaa ya Ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Mwanafunzi aweze kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kusoma maandiko, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika.	1. Vitabu vinavyoonesha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika. 2. Maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika?	2

DARASA LA SITA

UJUZI WA JUMLA DARASA

Baada ya kusoma somo la Uraia katika Darasa la VI wanafunzi wataonesha ujuzi wa :-

1. Kuelezea muundo wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kueleza uendeshaji wake.
2. Kueleza misingi ya demokrasia na utawala bora na kuifuata ipasavyo.
3. Kueleza misingi na kazi za Katiba ya Tanzania.
4. Kuelezea miundo ya mihimili mikuu mitatu ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kueleza uendeshaji na kazi zake.
5. Kuainisha vyombo vya ulinzi na usalama, majukumu yake pamoja na kuvitumia ipasavyo.
6. Kubainisha Jumuiya za Kimataifa ambazo Tanzania ni mshiriki na kutathmini manufaa ya ushiriki huo.
7. Kuvumilia na kuheshimu tofauti za kidini na kisiasa zinazojitokeza ndani ya jamii.
8. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA kwa usahihi ili kupata maarifa na stadi za kiraia.

MALENGO YA DARASA

Malengo ya kufundisha somo la Uraia katika Darasa la VI ni kuwezesha wanafunzi:-

1. Kufahamu muundo, kazi na uendeshaji wa mihimili ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na maelezo yake.
2. Kutambua vyombo vya ulinzi na usalama nchini na maelezo ya kazi zake.
3. Kujenga tabia ya ushiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa lao.
4. Kutambua aina na makundi ya Haki za Binadamu pamoja na mila na desturi zinazoathiri haki hizo.
5. Kufahamu manufaa na changamoto za uhusiano baina ya Tanzania na mataifa mengine na maelezo yake.
6. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA ili kupata maarifa na stadi za kiraia.

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
1. DEMOKRASIA a) Utawala Bora.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya utawala bora.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya utawala bora.	1. Makala zinazoelezea utawala bora. 2. Vitabu vinavyoelezea utawala bora. 3. Makala na vitabu katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya utawala bora?	6
	(ii) Kufafanua misingi ya utawala bora.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea maktaba kupata maarifa mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua misingi ya utawala bora.	1. Vitabu vinavyoelezea utawala bora. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua misingi ya utawala bora?	
	(iii) Kuitekeleza misingi ya utawala bora kwa vitendo.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutekeleza kwa vitendo misingi ya utawala bora.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kuitekeleza misingi ya utawala bora kwa vitendo?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Mfumo wa Vyama Vingi vya Siasa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya mfumo wa vyama vingi vya siasa.	1. Katiba ya Zanzibar. 2. Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 3. Katiba katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania?	5
	(ii) Kueleza sababu za kuanzishwa kwa mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza sababu za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea sababu za kuanzishwa kwa mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza sababu za kuanzishwa kwa mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania?	
	(iii) Kujadili faida za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea maktaba kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili faida za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea faida ya mfumo wa vyama vingi vya siasa.	Je, mwanafunzi anaweza kujadili faida za mfumo wa vyama vingi	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			2. Maandishi ya Braille.	vya siasa Tanzania?	
	(iv) Kujadili kasoro za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili kasoro za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	1. Makala zinazoelezea kasoro za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kujadili kasoro za mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania?	
	(v) Kueleza namna atakavyoshiriki katika mfumo wa vyama vingi vya siasa.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi watakavyoshiriki katika mfumo wa vyama vingi vya siasa Tanzania.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza namna atakavyoshiriki katika mfumo wa vyama vingi vya siasa?	
c) Maadili ya Viongozi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha sifa za kiongozi bora.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha sifa za kiongozi bora.	1. Vitabu vinavyoelezea sifa za kiongozi bora. 2. Vitabu katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha sifa za kiongozi	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				bora?	
	(ii) Kubainisha miiko ya kiongozi bora.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha miiko ya kiongozi bora.	1. Makala zinazoelzea miiko ya viongozi bora. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha miiko ya kiongozi bora?	
2. KATIBA a) Misingi ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Mwanafunzi aweze kufafanua misingi ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua misingi ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Katiba katika maandishi ya Braille. 3. Vitabu vinavyoelezea misingi ya katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 4. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua misingi ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Kazi za Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Mwanafunzi aweze kubainisha kazi za Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya matembezi ya ukumbini mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha kazi za Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bango linaloelezea kazi za Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Bango mguso. 	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha kazi za katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	3
3. SERIKALI Muundo na kazi za Baraza la Mawaziri.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	4
	(ii) Kueleza muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vitabu vinavyoelezea muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza muundo wa Baraza la Mawaziri la	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			2. Matini katika maandishi ya Braille.	Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	
	(iii) Kuchora muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Chati mguso ya muundo wa Baraza la Mawaziri. 2. Chati ya muundo wa Baraza la Mawaziri.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	
	(iv) Kufafanua kazi za Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua kazi za Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Katiba katika maandishi ya Braille. 3. Vitabu vinavyoelezea kazi za Baraza la Mawaziri la Jamhuri	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua kazi za Baraza la Mawaziri la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			ya Muungano wa Tanzania. 4. Maandiko ya Braille.		
4. MAHAKAMA a) Ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Bango linaloonesha mchoro wa ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania 2. Bango mguso. 3. Makala zinazoelezea ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 4. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha ngazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	4
	(ii) Kuchora muundo wa ngazi za Mahakama za Serikali ya Jamhuri ya	Kwa kutumia mbinu ya kuchunguza mchoro – elekezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora	1. Mchoro wa muundo wa mahakama na Jamhuri ya	Je, mwanafunzi anaweza kuchora	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	Muungano wa Tanzania.	muundo wa ngazi za Mahakama za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Muungano wa Tanzania. 2. Mchoro mguso wa muundo wa mahakama.	muundo wa ngazi za Mahakama za Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	
b) Kazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Mwanafunzi aweze kufafanua kazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua kazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Katiba katika maandishi ya Braille. 3. Vitabu vyenye kuelezea kazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 4. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua kazi za Mahakama za Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
5. BUNGE Muundo na Kazi za Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua maana ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea maana ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	5
	(ii) Kuchora muundo wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea kwa kupata maarifa katika matini, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora muundo wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea muundo wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Bango kitita. 3. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora muundo wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	
	(iii) Kufafanua kazi za Bunge la Jamhuri ya	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze	1. Vitabu vinavyoelezea kazi za Bunge la	Je, mwanafunzi anaweza	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	Muungano wa Tanzania.	wanafunzi kufafanua kazi za Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.	Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	kufafanua kazi za Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania?	
6. ULINZI NA USALAMA WA JAMII NA TAIFA a) Vikosi vya Ulinzi na Usalama vya Zanzibar.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Zanzibar.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Zanzibar (JKU, KVZ, KMKM, Mafunzo, Zima Moto).	1. Vitabu vinavyoelezea kuhusu vikosi vya ulinzi na usalama vya Zanzibar. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuvitaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Zanzibar?	5
	(ii) Kutaja kazi za kila kikosi.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea makala kwa kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja kazi za kila kikosi cha ulinzi na usalama cha Zanzibari.	1. Vitabu vinavyoelezea kuhusu vikosi vya ulinzi na usalama vya Zanzibar. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja kazi za kila kikosi cha ulinzi na usalama cha Zanzibar?	
	(iii) Kueleza jinsi anavyoweza kushiriki	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni mwalimu awaongoze wanafunzi	-	Je, mwanafunzi anaweza	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa.	kueleza jinsi watakavyoshiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa.		kueleza jinsi anavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa?	
b) Vikosi vya Ulinzi na Usalama vya Tanzania.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Tanzania (Polisi, JWTZ, Usalama wa Taifa).	1. Vitabu vinavyoelezea kuhusu vikosi vya ulinzi na usalama vya Tanzania. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vikosi vya ulinzi na usalama vya Tanzania?	4
	(ii) Kufafanua kazi za kila kikosi cha ulinzi na usalama.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua kazi za kila kikosi cha ulinzi na usalama cha Tanzania.	1. Makala yanavyoelezea ufafanuzi wa kazi za vikosi vya ulinzi na usalama vya Tanzania. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja kazi za kila kikosi cha ulinzi na usalama cha Tanzania?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kueleza jinsi anavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi watakavyoshiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi anavyoweza kushiriki katika ulinzi na usalama wa jamii na Taifa?	
7. RUSHWA a) Aina za Rushwa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya rushwa.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya rushwa.	1. Vipeperushi vinavyoelezea maana ya rushwa. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya rushwa?	3
	(ii) Kutaja aina za rushwa	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina za rushwa.	1. Vipeperushi vinavyoelezea aina za rushwa. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina za rushwa?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Athari za Rushwa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza athari za rushwa katika jamii.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza athari za kutoa na kupokea rushwa.	Vifaa vinavyoweza kutumika kuigiza igizo dhima.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza athari za rushwa katika jamii?	3
	(ii) Kuepuka vitendo vya kutoa na kupokea rushwa.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kuepuka vitendo vya kutoa na kupokea rushwa.	Vifaa vinavyotumika kwa igizo dhima	Je mwanafunzi anaweza kuepuka vitendo vya kutoa na kupokea rushwa?	
c) Taasisi za Kuzuia Rushwa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuorodhesha Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania. 2. Maandiko katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza kazi za Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza kazi za taasisi za kuzuia rushwa Tanzania.	1. Makala yanayoelezea kazi za Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania. 2. Makala katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza kazi za Taasisi za kuzuia rushwa Tanzania?	
8. UTANDAWAZI a) Nyanja za Utandawazi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Utandawazi.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya utandawazi.	1. Vitabu vinavyoelezea dhana ya utandawazi. 2. Vitabu katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Utandawazi?	2
	(ii) Kufafanua nyanja za utandawazi.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua nyanja za utandawazi.	1. Vitabu vinavyoelezea nyanja za utandawazi. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua nyanja za utandawazi?	
b) Athari za Utandawazi.	Mwanafunzi aweze kufafanua athari za utandawazi.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua athari za	1. Kanda za video. 2. TV. 3. Vitabu	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua athari	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		utandawazi.	vinavyoelezea athari za utandawazi. 4. Matini katika maandishi ya Braille.	za utandawazi?	
9. UMOJA WA AFRIKA a) Malengo ya Umoja wa Afrika.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Umoja wa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Umoja wa Afrika.	1. Vitabu vinavyoelezea maana ya Umoja wa Afrika. 2. Matini katika maandishi ya Braille. 3. Ramani ya Bara la Afrika. 4. Ramani mguso ya Bara la Afrika.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Umoja wa Afrika?	3
	(ii) Kufafanua malengo ya Umoja wa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kwa kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua malengo ya Umoja wa Afrika.	1. Vitabu vinavyoelezea malengo ya Umoja wa Afrika. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua malengo ya Umoja wa Afrika?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Mafanikio na Changamoto za Umoja wa Afrika.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutathmini mafanikio ya Umoja wa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea maandiko kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kutathmini mafanikio ya Umoja wa Afrika.	1. Vitabu vinavyoelezea mafanikio ya Umoja wa Afrika. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutathmini mafanikio ya Umoja wa Afrika?	3
	(ii) Kubainisha Changamoto za Umoja wa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha changamoto za Umoja wa Afrika.	1. Vitabu vinavyoelezea changamoto za Umoja wa Afrika. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha changamoto za Umoja wa Afrika?	
c) Manufaa ya Ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Afrika.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Afrika.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze mwanafunzi kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Afrika.	1. Vitabu vinavyoonesha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Afrika. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				Umoja wa Afrika?	
	(ii) Kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Afrika inavyotumika Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya matembezi ya ukumbini, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Afrika inavyotumika Tanzania.	1. Maka peni. 2. Bango kitita. 3. “Cellotape”.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Afrika inavyotumika Tanzania?	
10. JUMUIYA YA MADOLA a) Malengo ya Jumuiya ya Madola.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Jumuiya ya Madola.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Jumuiya ya Madola.	1. Vitabu vinavyoelezea maana ya Jumuiya ya Madola. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Jumuiya ya Madola?	3
	(ii) Kufafanua malengo ya Jumuiya ya Madola.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kwa kupata maarifa mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua malengo ya Jumuiya ya Madola.	1. Vitabu vinavyoelezea malengo ya Jumuiya ya Madola. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua malengo ya Jumuiya ya	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				Madola?	
b) Mafanikio na Changamoto za Jumuiya ya Madola.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutathmini mafanikio ya Jumuiya ya Madola.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kutathmini mafanikio ya Jumuiya ya Madola.	1. Maka peni. 2. “Cellotape”. 3. Bango kitita.	Je, mwanafunzi anaweza kutathmini mafanikio ya Jumuiya ya Madola?	3
	(ii) Kubainisha changamoto za Jumuiya ya Madola.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha changamoto za Jumuiya ya Madola.	1. Maka peni 2. “Cellotape” 3. Bango kitita.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha changamoto za Jumuiya ya Madola?	
c) Manufaa ya Ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Madola.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Madola.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Madola.	1. Maka peni. 2. “Cellotape”. 3. Bango kitita.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				Madola?	
	(ii) Kueleza jinsi misaada kutoka Jumuiya ya Madola inavyotumika Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi misaada kutoka Jumuiya ya Madola inavyotumika Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Madola. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi misaada kutoka Jumuiya ya Madola inavyotumika Tanzania?	
11. UMOJA WA MATAIFA a) Malengo ya Umoja wa Mataifa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya Umoja wa Mataifa.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya Umoja wa Mataifa.	1. Vitabu vinavyoelezea maana ya Umoja wa Mataifa. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya Umoja wa Mataifa?	3
	(ii) Kufafanua malengo ya Umoja wa Mataifa.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea maktaba kwa kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua malengo ya Umoja wa Mataifa.	1. Vitabu vinavyoelezea malengo ya Umoja wa Mataifa. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua malengo ya Umoja wa Mataifa?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Mafanikio na Changamoto za Umoja wa Mataifa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha mafanikio ya Umoja wa Mataifa.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha mafanikio ya Umoja wa Mataifa.	1. Maka peni. 2. Bango kitita. 3. "Cellotape".	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha mafanikio ya Umoja wa Mataifa?	3
	(ii) Kubainisha Changamoto za Umoja wa Mataifa.	Kwa kutumia mbinu ya matembezi ya ukumbini mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha changamoto za Umoja wa Mataifa.	1. Maka peni. 2. Bango kitita. 3. "Cellotape"	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha changamoto za Umoja wa Mataifa?	
c) Manufaa ya Ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Mataifa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kufafanua manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Mataifa.	Kwa kutumia mbinu ya kujisomea katika maktaba kupata maarifa, mwalimu awaongoze wanafunzi kufafanua manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Mataifa.	1. Makala yanayoelezea manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Mataifa. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kufafanua manufaa ya ushiriki wa Tanzania katika Umoja wa Mataifa?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Mataifa inavyotumika Tanzania.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Mataifa inavyotumika Tanzania.	1. Vitabu vinavyoelezea jinsi misaada kutoka Umoja wa Mataifa inavyotumika Tanzania. 2. Matini katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi misaada kutoka Umoja wa Mataifa inavyotumika Tanzania?	